

Un estiu ple de llibres

Lectures a l'ombra

L'estiu pot ser un bon moment perquè també els joves dediquin temps a la lectura

INFANTIL/JUVENIL

Miquel Rayó

»

Llegir a l'ombra és un dels molts i grans plaers que l'estiu regala a les persones lectores, les quals també poden llegir i llegeixen naturalment en l'hivern prop de l'escalfor d'un foc o d'un simple radiador. Perquè, llegir no té temporada. Tot l'any és en realitat temporada de llegir. El plaer de llegir és de tot l'any, i de tota una vida.

“Si poguéssim explicar la dimensió exacta del plaer que hom té durant la lectura, sabríem com encomanar-la als nostres infants, als nostres joves”: ho deia fa anys, això, Ricardo Alcántara (Uruguai, 1946), tot un clàssic, ja, de la literatura infantil i juvenil, el primer autor que va rebre el premi de la Crítica Serra d'Or per un llibre escrit en castellà, una fita... L'estiu és una bona època per recuperar lectures seves, i especialment per conèixer les darreres propostes que, veteraníssim i savi, ha lliurat al mercat: *Un nen molt estrany* (Joventut, amb il·lustracions d'Albert Asensio) o *Ella sí que m'entén* (Baula, amb il·lustracions de Noemí Villamuza). La família, l'empatia, la responsabilitat, la llibertat, la naturalesa, entre d'altres, són

ELISABETH ABEYÀ
El tren que anava a la mar
 ▶ Il·lustracions de Francesc Capdevila (Max)
 ▶ DISSET, 20 PÀGINES, 13,30 €

els temes que Alcántara treballa amb excel·lència, insistent. Tracta bé els seus lectors, l'autor. Escriu bé.

Recordam Alcántara, perquè l'estiu és un bon temps per al record. I també ho és per explorar el que, existint des de fa temps, no coneixem encara. Així que no ens fa cap peresa recomanar avui algun altre clàssic de la literatura infantil i juvenil de lectura al nostre parer imprescindible: *El jardí secret* de Frances Hodgson Burnett (Viena), *Anna de Teules Verdes* (Baula, llibre del qual ja en férem al seu moment la pertinent ressenya en aquest suplement), *El vent en els salzes* de Kenneth Grahame (Edhasa), un títol que haurem de

cercar en els fitxers de les biblioteques. Perquè cercar llibres a les nostres biblioteques públiques, i aprofitar el seu servei de préstec, són exercicis preparatoris positius per passar les llargues hores de l'estiu a l'ombra d'un porxo, o d'un para-sol a la vorera d'una piscina o de la mar, o recerats en la nostra cambra en penombra, persianes tancades. A la mallorquina. Sens oblidar, insistim, que l'hivern és també un temps propici a l'exercici d'aquestes activitats del lector i la lectora habituals: visitar biblioteques i demanar llibres en préstec.

No hem d'oblidar, tampoc, que cada any hi ha efemèrides relatives al món del llibre infantil i juvenil. En fa 25, si no anam errats de comptes, que va publicar-se el primer llibre protagonitzat per Harry Potter, i en fa 125 anys del naixement d'Enid Blyton, escriptora britànica de sagues inoblidables: Els cinc, Torres de Malory, Aventures, etcètera. En fa 75 del naixement de Mercè Company, cocreadora, ens recorden les notícies, de l'entranyable 'Nana Bunilda', i cent del naixement de Schulz, creador de Charlie Brown i Snoopy.

No és mala cosa, doncs, traspasar als infants de ca-nostre que ja comencin a trescar pel llarg

Elisabeth Abeyà. P.E.

sender de la lectura sense il·lustracions els nostres exemplars, segurament un poc gastats, de les aventures de Harry Potter –potser massa llargues i potser reiteratives en algun punt–. Si els volem obsequiar nous de trinca, els trobam fàcilment a les llibreries, reeditats i reposats contínuament. En català, en les diferents edicions, per exemple, d'Empúries: *Harry Potter i la pedra filosofal* inicia la saga, i *Harry Potter i les relíquies de la Mort*, la tanca. Això ho sap tothom. Potter és universal.

També és un bon moment, l'estiu, per acostar-nos a llibres recents que ens han passat per malla. No és difícil entre tantíssimes novetats presentades durant el curs per les moltes editorials del sector. Ens referim als llibres que, mira per on!, han estat guardonats o proposats per al guardó amb qualque premi que els reconeix la qualitat. És el cas de *Jefferson* de Jean-Claude Mourlevat (Nòrdica, ressenyat al Bellver) o *d'Hola, micós!*, d'Oriol Canosa (SM, ressenyat també), ambdós seleccionats com a candidats per als premis Atrapallibres del Consell Català del llibre infantil i juvenil, en la pàgina web del qual hi trobarem per cert moltes recomanacions de lectura per a aquest estiu.

En la selecció del Consell (35 propostes) hi tornam a trobar Ricardo Alcántara, amb *El mestre Batuta*, amb il·lustracions de Montse Tobella (Baula). També hi destaca *Petits poemes* de Joan Brossa (El cep i la nansa) amb il·lustracions de Mercè Galí, *L'hort del meu cor*, un recull de poemes del bibliotecari Josep Molist (Animallibres), amb il·lustracions de Sebastià Serra, *Que ve el cometa!*, un clàssic incomparable, de Tove Jansson (L'Altra Tri-

No és mala cosa, traspasar als infants que ja comencin a trescar pel sender de la lectura

bu), comentat aquí al seu moment, la nova edició d'*El bruixot d'Oz*, de L. Frank Baum en la traducció de Miquel Desclot (Combel, magnífica presentació), *Solaris* de Stanislaw Lem, ciència-ficció d'oportuna recuperació (Kalandraka).

Un àlbum també premiat (premi Llibreter) és el de l'autora Rita Sineiro, *Cues de somnis*, amb il·lustracions de Laia Domènech (Akiara Books), d'una commovedora actualitat pels fets que passen a l'est europeu, i a altres bandes. Aquests somnis són d'abast planetari, malauradament. Parlant d'actualitat, cal senyalar que l'organització internacional del llibre per a infants i joves, l'IBBY, va emetre fa pocs mesos un comunicat que, entre d'altres coses, i per recordar que tant Rússia com Ucraïna hi tenen seccions locals associades, i per recordar que “des dels seus inicis l'any 1953, després de la devastació de la Segona Guerra Mundial, l'IBBY ha fet feina arreu del món per promoure l'entesa internacional a través dels llibres infantils.” Perquè, pensam, potser ingènuament, que la lectura durant la in-

Louisa Alcott.

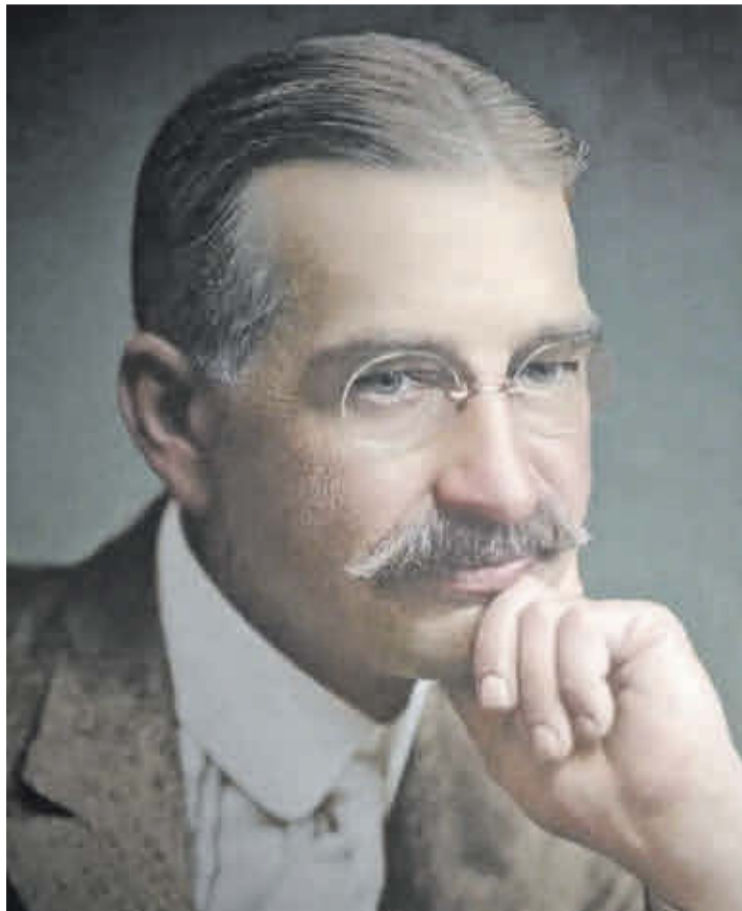
► VE DE LA PÀGINA ANTERIOR

fantasia facilita les relacions humanes i la solució pacífica dels conflictes... És una esperança que no ens cansarem d'expressar i a la qual no renunciarem.

L'editorial Impedimenta presenta una novetat molt divertida, i alhora informativa: *Tothom té un darrere*, un àlbum d'Anna Fiske. Mostra aspectes sovint ocultats del nostre propi cos. I ens parla de diversitat. I d'igualtat. Important. Oblidam que vivim en un cos. Oblidam que cal mantenir-lo i tenir-ne cura. Perquè el cos i nosaltres som nosaltres. Hi ha pàgines molt gracioses, totes les Il·lustracions ho són. En una veiem com fan pipí les dones i els homes, i com el fan alguns homes. Una altra pàgina és reivindicativa: qui ens pot tocar el cos i quan i com? On ens surt pèl? Com són els pits? Quina roba portam? Com ens indica, el cos, si estam tristos o contents?

Un autor català que viu a la nostra illa, Miquel Arguimbau, publica *L'estiu de les llums misterioses* (Jollibre), amb protagonistes molt versemblants –Albert, Margalida, els padrins, els pares– d'una experiència un punt enigmàtica durant un estiu a l'illa. Llums misterioses en el cel, vos sona? Hi ha estrelles en el cel immens de la nit, i secrets, i l'eco d'unes notes musicals que tots els lectors reconeixem tot d'una. Arguimbau estima els seus protagonistes, i els fa versemblants i amables.

En terres glaçades gran part de l'any –i aquesta lectura ens refrescarà una estona– hi viu n'Akita, que ha de créixer, acceptar-se, comprendre's. Un bon conte, *Akita i els grizzlys*, de Caroline Solé, amb Il·lustracions de Gaya Wisniewski (Nórdica). La mateixa editorial presenta un llibre premiat a Finlàndia: *Ràdio Popov i els nens oblidats*, d'Anja Portin. Aprendre que hi ha infants que pateixen l'oblit i que, per sort, de vegades hi pot haver qualcú que se'n preocupi i els doni l'agombol que han de menester. A través d'emissions nocturnes de ràdio, per exemple.

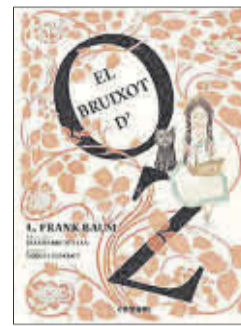

L. Frank Baum.

L'editorial Viena, activíssima sempre, publica en català per primera vegada *Donetes*, el clàssic de Louisa May Alcott, en la traducció de Mar Vidal. Cal felicitar la iniciativa i felicitar els lectors que coneixeran aquest text per primera vegada. Les tribulacions d'una família durant els anys de la Guerra de Secessió americana –mare i filles March entranyables, personatges que tothom coneix bé de la lectura de la novel·la bé de les moltes versions que el cinema n'ha fet encara els deixarà per moments amb els ulls humits o amb els llavis en un permanent somriure embambat. Almenys, mentre que els duri la lectura. Reaccions inevitables en tota primera lectura de *Donetes*.

I d'aquí? La il·lustradora Nívola Uyà no atura de desenvolupar projectes i de publicar àlbums amb paisatges i escenes fascinants, d'una vivíssima coloració i expressivitat: *Asali y la leyenda del baobab*, amb Paula Mrelán (Triqueta), que ens porta a cultures distintes,

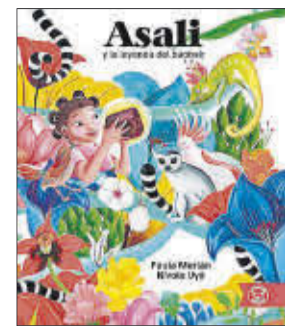
per les quals la il·lustradora sempre n'ha tengut afeció sincera; o un curiós *Geas. Mujeres que estudian la tierra*, amb Rosa María Mateos i Ana Ruíz Constán (autoedició amb el suport de la Comisión Mujeres y Geología de la Sociedad Geológica de España, l'Asociación de Servicios de Geología y Minería Iberoamericanos i la Federació Europea de Geòlegs). És, aquest, un llibre alhora de divulgació naturalista i d'esperit feminista: hi ha geòlogues. N'hi ha hagut. N'hi haurà. Caterina Valriu explica tendrament un dels secrets de la Vida, i ho fa amb l'acompanyament de les Il·lustracions de Toni Galmés, en el seu àlbum *Mare, d'on venen els infants?* (Disset). La mateixa editorial presentà un conte de la també veterana Elisabeth Abeyà, incansable en el seu esforç per escampar entre els infants la importància de la comprensió i les relacions d'amistat: *El tren que anava a la mar*, il·lustrat per Francesc Capdevila (Max). Un conte iniciàtic, tanmateix.

▲▲ L. FRANK BAUM
▲▲ **El bruixot d'Oz**
► COMBEL, 192 PÀGINES, 19,90 €

I acabarem amb dos suggeriments més. Primer: *El ojo de Polifemo*, de J.R. Barat (Bruño), una inquietant novel·la, diguem-ne, detectivesca. Té una molt àgil escriptura, gràcies a la qual les pàgines i els capítols passen per davant dels nostres ulls amb gran facilitat i ens emboliquen en un argument que paradoxalment ens allibera de preocupacions. Situacions i personatges ens porten a recordar els detectius mítics de la novel·la negra més reconeguda. Barat aprofita esplèndidament aquests referents: el detectiu empobrit per falta de casos per resoldre, la visita al despatx d'una dona bella i enigmàtica, el caos que s'origina inesperadament en la recerca... Samuel és el protagonista. Acompanya un oncle seu, detectiu. I no direm res pus. Ens ha agradat. Una bona lectura a l'ombra, doncs.

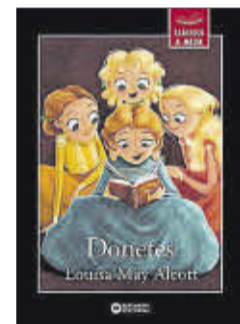
Segon suggeriment: *Sota les bombes*, la segona novel·la de Judith Kerr, autora del famós relat *De quan Hitler va robar el conill rosa*, llegit arreu del món des de la seva primera edició els anys setanta del passat segle. Els dos llibres ficcionen –i un tercer que l'editorial anuncia per a l'any 2023: maleïda espera!– la llarga peripècia que la família de l'autora va viure durant els anys immediatament anteriors (la història comença l'any 1933, quan la protagonista, Anna, encara és una nina amb ulls innocents) i posteriors a la Segona Guerra Mundial. La seva fugida d'Alemanya, el seu pas per diferents països en cerca d'asil, la seva arribada al Regne Unit, on ella, finalment, va nacio-

▲▲ PAULA MERLÁN
▲▲ **Asali y la leyenda del baobab**
► Il·lustracions de Nívola Uyà
► TRIQUETA VERDE, 40 PÀGINES, 16,50 €

▲▲ J. R. BARAT
▲▲ **El ojo de Polifemo**
► BRUÑO, 320 PÀGINES, 10,50 €

▲▲ LOUISA ALCOTT
▲▲ **Donetes**
► VIENA, 440 PÀGINES, 21 €

nalitzar-se. *Sota les bombes* transcorre quan Londres, on ja viu la protagonista adolescent, pateix els bombardejos de la força aèria alemanya. És una lectura que té ara un interès especial, tanmateix, permanent, gràcies a l'actualitat.

Avui, els fugitius a Europa són ucraïnesos. Demà, qui sap d'on seran.

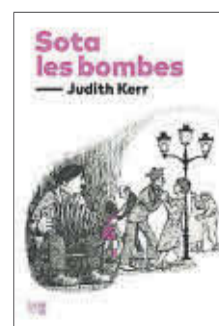
▲▲ MIQUEL ARGUIMBAU
▲▲ **L'estiu de les llums misterioses**
► Il·lustracions de Cinta Arribas
► JOLLIBRE, 168 PÀGS., 10,35 €

▲▲ CAROLINE SOLÉ
▲▲ **Akita i els grizzlys**
► Il·lustracions de Gaya Wisniewski
► NORDICA, 80 PÀGINES, 16,50 €

▲▲ JUDITH KERR
▲▲ **De quan Hitler va robar el conill rosa**
► L'ALTRA TRIBU, 280 PÀGINES, 14,95 €

▲▲ JUDITH KERR
▲▲ **Sota les bombes**
► L'ALTRA TRIBU, 366 PÀGINES, 14,95 €

▲▲ RITA SINEIRO
▲▲ **Cues de somnis**
► Il·lustr. de Laia Domènech
► AKIARA BOOKS, 40 PÀGINES, 13,77 €